

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

NACRT
PRIJEDLOGA ZAKONA
O UDŽBENICIMA
ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Zagreb, rujan 2005.

PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske, pročišćeni tekst (Narodne novine, br. 41/01.).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE CE PROISTECI IZ DONOŠENJA ZAKONA

1. Ocjena stanja

Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (NN, broj 117/01.) donesen je 2001. godine, a početkom 2003. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (NN, broj 59/03.) kojim se nije dublje ulazilo u bit Zakona, već su samo najnužnije dopunjeni i objašnjeni neki zakonski članci.

Godine 2003. donesen je Udžbenički standard koji je odredio ključne elemente što ih mora imati svaki udžbenik da bi bio odobren za uporabu u školama.

Pracenjem primjene Zakona, dolazi se do zaključka da je nakladnicima, koji su u pravilu najžešće kritizirali prijašnji način odobravanja udžbenika, zapravo stvoren prostor da se njihovi naslovi bez konkurencije nađu u katalogu odobrenih udžbenika. Jedini filter kroz koji predložak – rukopis udžbenika - prolazi u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa jest povjerenstvo koje daje stručnu ocjenu o predloženom udžbeniku i ono ga može prihvatiti i predložiti za uporabu, odbiti ili vratiti na doradu.

Rezultat je takvoga pristupa odobravanju udžbenika svake godine sve veći broj udžbenika odobrenih za pojedine razrede, pa ih tako u istim nastavnim predmetima i istim razredima, obično u nižim razredima osnovne škole, ima sedam, osam, među kojima je i više udžbenika istog nakladnika. Sve to nastavnicima stvara dosta problema u odabiru udžbenika i otežava korištenje istog udžbenika sljedećem naraštaju učenika.

Nadalje, sukladno važećem Zakonu za pojedine nastavne predmete u uporabi su razgranati udžbenici (udžbenici u više svezaka za jedan nastavni predmet). Tako, na primjer, u nastavi hrvatskog jezika u prvom razredu osnovne škole imamo odobrene razgranate udžbenike za početno učenje čitanja i pisanja od kojih neki imaju čak šest svezaka: Početnica 1, Početnica 2, Početnica 3, Vježbenica 1, Vježbenica 2, i Slovarica. To bitno pridonosi ukupnoj težini učenice torbe i povećanju cijene udžbenika za taj nastavni predmet (za više od 50 posto u odnosu na neke druge udžbenike), a na što roditelji najčešće prigovaraju.

Udžbenici koje povjerenstvo nije prihvatilo, kao i udžbenici koji su zbog zastupljenosti manje od 10 posto povučeni iz uporabe, uz vrlo male promjene pojavljuju se u postupku odobravanja sljedeće godine, bilo s istim ili s drugim nakladnikom. To stvara zbrku i privid novih udžbenika, povećava ukupan broj udžbenika, a po sadašnjem Zakonu nakladnike se ne može spriječiti da ponovno podnesu zahtjev za odobrenje tih udžbenika te se tako može dogoditi da ih stručno povjerenstvo ponovno predloži za odobravanje.

Važećim Zakonom propisano je da se udžbenik povlači iz uporabe ako to traži nakladnik, ako udžbenik nije odobren u skladu s odredbama tog zakona, ako je zastupljenost

udžbenika nakon trogodišnje uporabe manja od 10 posto od broja učenika kojima je namijenjen i ako se udžbenik nadomješta odobrenim izdanjem u kojem je naslov i/ili više od 20 posto sadržaja izmijenjeno ili dopunjeno. Međutim, u praksi se pokazalo da imamo u uporabi odobrenih udžbenika (osobito u srednjoj školi, od kojih su neki odobreni čak i prije 10 godina) u kojima su materijalne činjenice zastarjele, a što bitno utječe na vjerodostojnost sadržaja i upućuje učenike na pogrešne zaključke te otežava stjecanje znanja. Važeci zakon ne omogućuje povlačenje iz uporabe takvih udžbenika tako da Ministarstvo nema mehanizma za njihovo povlačenje sve dok ne postoji neki od razloga za povlačenje udžbenika iz uporabe propisanih zakonom.

Odobranjem udžbenika na neodređeno vrijeme ne poticu se ni autori ni pojedini nakladnici na to da ih osuvremene u skladu sa znanstvenim dostignućima i prema novim spoznajama u nastavnoj teoriji i praksi (pojedini udžbenici posljednji su put odobreni i prije deset godina).

2. Osnovna pitanja koja se uređuju zakonom

Predloženim zakonom definira se udžbenik kao osnovno nastavno sredstvo, određuje se postupak odobravanja udžbenika, propisuje se da su u školi po nastavnom predmetu u uporabi najviše tri udžbenike za koje su se škole opredijelile u najvećem postotku ali ne manjem od 10 posto. Škola je dužna izabrati udžbenik upotrebljavati četiri školske godine (osim u slučaju kada udžbenik bude povučen iz uporabe i u slučaju kada škola izabere udžbenik čija je zastupljenost manja od 10 posto u populaciji kojoj je namijenjen, te zbog toga mora ponoviti izbor između tri udžbenika koji su izabrani u najvećem postotku). Propisuje se i mogućnost povlačenja iz uporabe u slučaju kada se utvrdi da u udžbeniku ima netočnih i zastarjelih podataka koji bitno utječu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja, što do sada nije bilo uređeno zakonom.

Nadalje, propisuju se zadaci svih subjekata u postupku odobravanja i izbora udžbenika i to: nakladnika udžbenika, stručnih povjerenstava, ministra nadležnog za poslove obrazovanja te učiteljskih i nastavničkih vijeća, učitelja i nastavnika u školama koji biraju između odobrenih udžbenika one koji će se u pojedinoj školi koristiti od sljedeće školske godine i koji će u toj školi biti u uporabi četiri školske godine.

3. Posljedice koje će proisteci iz donošenja Zakona

Predloženim zakonom smanjit će se broj udžbenika po nastavnom predmetu, škola će nakon izvršenog izbora koristiti iste udžbenike četiri školske godine što znači da će se svi odjeli istog razreda jedne škole koristiti istim udžbenikom.

Kako se ovim zakonom ne predviđa mogućnost odobravanja razgranatih udžbenika, već se udžbenik kao osnovno nastavno sredstvo može izdati i odobriti za uporabu samo kao jednodijelan (osim u nastavi hrvatskog jezika gdje udžbenik može biti dvodijelan – jezik i književnost), time će se bitno smanjiti maloprodajna cijena udžbenika za pojedine nastavne predmete, a isto tako i težina učenicke torbe.

Nužna posljedica svega navedenog bit će kvalitetniji udžbenici, manji broj udžbenika po nastavnom predmetu, ukupno manji broj udžbenika u školama i mogućnost da više naraštaja koristi iste udžbenike.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona nisu potrebna dodatna sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Prilaže se tekst Prijedloga zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu s obrazloženjem.

PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. OPCE ODREDBE

Clanak 1.

- (1) Ovim zakonom uređuje se izdavanje udžbenika za osnovnu i srednju školu.
- (2) Pod izdavanjem udžbenika, u smislu ovoga zakona, podrazumijeva se pripremanje, izrada i odobravanje za uporabu udžbenika kao osnovnog nastavnog sredstva.
- (3) Pod udžbenikom, u smislu ovoga zakona, podrazumijeva se i dopunsko nastavno sredstvo (radna bilježnica, zbirka zadataka, zemljopisni atlas i povijesni atlas).
- (4) Za jedan nastavni predmet za pojedini razred osnovne, odnosno srednje škole kao osnovno nastavno sredstvo može biti izdan samo jednodijelan udžbenik, osim za hrvatski jezik za koji udžbenik može biti dvodijelan.

Clanak 2.

Pojedini pojmovi iz ovog zakona imaju sljedeće značenje:

- **udžbenik** je osnovno nastavno sredstvo i izvor znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole, izraden u skladu s udžbeničkim standardom;
- **radna bilježnica** dopunsko je nastavno sredstvo koje programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku i u kojem su problemski zadaci, vježbe ili pitanja oblikovani na način da učenik ima mogućnost pisanja ili crtanja pri rješavanju zadataka ili odgovaranja na pitanja;
- **zbirka zadataka** dopunsko je nastavno sredstvo koje odabirom zadataka programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku;
- **zemljopisni atlas** dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku zemljopisnih karata povezanih u cjelinu prema nastavnom programu za nastavu zemljopisa;
- **povijesni atlas** dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku povijesnih karata koje zorno dokumentiraju povijesne događaje u skladu s nastavnim programom;
- **strani udžbenik** je udžbenik koji izdaje strani nakladnik na stranom jeziku za potrebe škola koje provode nastavu na stranom jeziku;
- **udžbenik s malom nakladom** udžbenik je za potrebe pojedinih strukovnih škola i škola za učenike s posebnim potrebama;
- **udžbenik za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine** udžbenik je domaćeg ili stranog nakladnika tiskan na jeziku i pismu nacionalne manjine, namijenjen obrazovanju pripadnika nacionalne manjine;
- **nakladnik** je pravna osoba registrirana za obavljanje nakladničke djelatnosti u Republici Hrvatskoj;
- **udžbenički standard** provedbeni je propis ministra kojim se utvrđuju standardi za udžbenik;
- **katalog udžbenika** je akt koji sadrži popis odobrenih udžbenika koji će biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

Clanak 3.

(1) U osnovnoj i srednjoj školi u uporabi mogu biti udžbenici koji imaju odobrenje za uporabu.

(2) Udžbenik mora ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didakticko-metodicke, eticke, jezicne, likovno-graficke i tehnicke zahtjeve utvrđene udžbenickim standardom.

(3) Udžbenicki standard donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: ministar).

Clanak 4.

(1) Za potrebe darovitih ucenika udžbenik ima dodatne sadržaje.

(2) Udžbenik se objavljuje u tiskanom obliku.

Clanak 5.

Udžbenik ne smije sadržavati promidžbeni sadržaj.

II. UVJETI I POSTUPAK ODOBRAVANJA UDŽBENIKA

Clanak 6.

(1) Postupak odobravanja udžbenika pokrece se podnošenjem zahtjeva nakladnika za odobrenje udžbenika.

(2) Obrazac za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika propisuje ministar.

(3) Zahtjev za odobrenje udžbenika podnosi se ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) do 31. listopada školske godine koja prethodi školskoj godini za koju se provodi postupak odobravanja.

(4) Uz zahtjev za odobrenje udžbenika prilaže se:

- udžbenik izraden u skladu s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbenickim standardom, u šest primjeraka
- najmanje dvije recenzije
- izjava lektora o jezicnoj uredenosti teksta
- izjava autora i nakladnika da su usuglasili sadržaj i graficko oblikovanje udžbenika
- izjava odgovorne osobe nakladnika da ce objavljeni odobreni udžbenik biti istovjetan udžbeniku dostavljenom Ministarstvu
- dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladnicke djelatnosti te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose.

(5) U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje udžbenika primjenjuju se odredbe Zakona o opcem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukcije određeno.

Strucno povjerenstvo

Clanak 7.

(1) Uskladenost udžbenika s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom utvrđuje strucno povjerenstvo koje imenuje ministar.

(2) Strucno povjerenstvo izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku koje može biti pozitivno ili negativno.

(3) Strucno povjerenstvo predlaže ministru za odobravanje udžbenik o kojem je izradilo pozitivno mišljenje.

(4) Strucno povjerenstvo ima pet članova.

(5) Sastav strucnog povjerenstva utvrđuje se prema sadržaju nastavnog predmeta za koji se udžbenik izdaje.

(6) Za članove strucnog povjerenstva imenuju se:

- znanstvenik, odnosno strucnjak za nastavni predmet ili podrucje za koje je udžbenik namijenjen
- metodiciar za nastavni predmet ili nastavno podrucje
- tri strucnjaka prakticara iz nastavnog predmeta u odgovarajucoj školi, s najmanje pet godina iskustva u nastavi.

(7) Pri utvrđivanju uskladenosti udžbenika:

- za obrazovanje odraslih, jedan od članova strucnog povjerenstva je andragog
- za uporabu u dopunskoj nastavi s djecom hrvatskih građana u inozemstvu, tri člana strucnog povjerenstva su s iskustvom u radu u toj nastavi (strucnjaci prakticari)
- na jeziku i pismu nacionalne manjine, tri člana strucnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi na jeziku i pismu nacionalne manjine (strucnjaci prakticari)
- za učenike s posebnim potrebama, jedan član povjerenstva strucnjak je iz toga podrucja.

(8) Poblize odredbe o utvrđivanju sastava, imenovanju i nacinu rada strucnog povjerenstva uređuju se pravilnikom koji donosi ministar.

Clanak 8.

(1) Radi sprecavanja sukoba interesa u radu strucnog povjerenstva član strucnog povjerenstva prije pocetka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika te da nije rodbinski povezan s autorom ili s nakladnikom, odnosno poslovno s nakladnikom udžbenika.

(2) U smislu odredbe stavka 1. ovoga clanka član povjerenstva rodbinski je povezan s autorom, odnosno s nakladnikom ako su u bracnoj ili izvanbracnoj vezi, srodnici po krvi u uspravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik, srodnici u pobocnoj lozi do drugog stupnja ili srodnici po tazbini do drugog stupnja.

(3) U smislu odredbe stavka 1. ovoga clanka član strucnog povjerenstva poslovno je povezan s nakladnikom ako on ili s njim rodbinski povezana osoba u smislu odredbe stavka 2. ovoga clanka ima dionice ili poslovni udio nakladnika, ako su u radnom odnosu kod nakladnika te ako su u odnosu bilo kakve poslovne ovisnosti prema nakladniku.

Clanak 9.

(1) O mišljenju strucnog povjerenstva Ministarstvo obavještava nakladnika u roku od cetiri mjeseca od dostave zahtjeva za odobrenje udžbenika.

(2) Nakladnik, za ciji je udžbenik strucno povjerenstvo izradilo negativno mišljenje, ima pravo u roku od osam dana od dana dostave obavijesti iz stavka 1. ovoga clanka uložiti prigovor Ministarstvu.

(3) O prigovoru nakladnika ocituje se strucno povjerenstvo.

(4) Ministarstvo dostavlja nakladniku ocitovanje strucnog povjerenstva u roku od 15 dana od dostave prigovora.

Clanak 10.

(1) Udžbenik za uporabu odobrava ministar na prijedlog strucnog povjerenstva.

(2) Ministar odobrava uporabu udžbenika rješenjem koje sadrži:

- naslov udžbenika, ime i prezime autora, odnosno skupine autora
- podatak o rednom broju izdanja udžbenika
- puni naziv nakladnika
- nastavni predmet i nastavni program, razred i vrstu škole za koju je udžbenik odobren
- godina odobrenja udžbenika.

(3) Ministar donosi rješenje iz stavka 1. ovoga clanka najkasnije do 30. lipnja školske godine u kojoj se provodi postupak odobravanja udžbenika. Rješenje ministra je konacno.

(4) Ako za pojedini nastavni predmet nema odobrenog udžbenika, ministar može na prijedlog strucnog povjerenstva za taj nastavni predmet odobriti uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanim ovim zakonom.

Clanak 11.

Ako tijekom postupka za odobravanje udžbenika nastane spor o autorskim pravima, postupak ce se obustaviti.

Clanak 12.

Odobreni udžbenik nakladnik ne može mijenjati ni dopunjavati bez mišljenja strucnog povjerenstva i odobrenja ministra.

Clanak 13.

(1) U postupku odobravanja udžbenika, udžbenika s malom nakladom, udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine te stranog udžbenika ne primjenjuje se clanak 6. stavak 4. podstavak 2., 3., 4. i 5. i stavak 1. clanka 15. ovoga zakona.

(2) Ministarstvo može uputiti javni poziv za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovog clanka, naruciti rukopis ili prijevod tih udžbenika te u cijelosti ili djelomicno podmiriti troškove njihova objavljivanja.

(3) Postupak odobravanja udžbenika iz stavka 1. ovog clanka može se provoditi i izvan rokova utvrđenih ovim zakonom.

III. IZBOR UDŽBENIKA U ŠKOLAMA

Članak 14.

(1) Ministarstvo svake godine do 30. ožujka objavljuje popis odobrenih udžbenika koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

(2) Popis udžbenika iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:

- naslovu i podnaslovu udžbenika i rednom broju izdanja
- nakladniku
- autoru udžbenika
- nastavnom predmetu i programu za koji je udžbenik odobren
- vrsti škole i razredu za koji je udžbenik odobren
- maloprodajnoj cijeni koju nakladnik dostavlja Ministarstvu do 15. ožujka.

(3) Iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika, učiteljsko, odnosno nastavničko vijeće škole, na prijedlog učitelja, odnosno nastavnika koji izvode nastavu iz predmeta za koji je udžbenik odobren, izabire udžbenik koji će u školi biti u uporabi četiri školske godine. Izabrani udžbenik škola može mijenjati samo u slučajevima iz članka 15. stavka 3. i članka 17. stavak 1. ovoga zakona.

(4) Za jedan razred (bez obzira na broj razrednih odjela) odnosno za jedan nastavni predmet i program učiteljsko odnosno nastavničko vijeće, na prijedlog stručnih vijeća, izabire jedan udžbenik.

(5) O izboru iz stavka 3. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. svibnja.

Članak 15.

(1) U katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava najviše tri udžbenika za pojedini nastavni predmet koji su u školama izabrani u najvećim postocima, ali ne manjim od 10%.

(2) Katalog udžbenika Ministarstvo objavljuje do 20. svibnja.

(3) Učiteljsko, odnosno nastavničko vijeće, koje je izabralo za korištenje udžbenik koji nije uvršten u katalog udžbenika, izabire odgovarajući udžbenik iz kataloga udžbenika o čemu škola obavještava Ministarstvo do 31. svibnja.

(4) O popisu udžbenika koji će u školi biti u uporabi sljedeće školske godine, škola na primjeren način obavještava učenike i roditelje do 30. lipnja.

Članak 16.

(1) Udžbenik objavljen u katalogu udžbenika nakladnik dostavlja prodajnoj mreži do 15. kolovoza.

(2) Od svakog izdanja udžbenika nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.

IV. POVLACENJE UDŽBENIKA IZ UPORABE

Clanak 17.

(1) Udžbenik može biti povučen iz uporabe:

- ako se promijeni nastavni plan i program
- ako to zajedničkom pisanom izjavom traže autor i nakladnik
- ako se utvrdi da u udžbeniku ima netočnih i zastarjelih podataka koji bitno utjecu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja.

(2) O povlacenju udžbenika iz uporabe u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministar na prijedlog stručnog povjerenstva. U slučaju iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka imenuje se novo stručno povjerenstvo.

(3) O zahtjevu za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka neće se ponovno rješavati u postupku za odobrenje udžbenika.

V. KAZNENE ODREDBE

Clanak 18.

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola:

1. u kojoj je u uporabi udžbenik koji nije odobren u skladu s ovim zakonom (članak 3. stavak 1.);
2. koja do 15. svibnja ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika (članak 14. stavak 5.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna.

Clanak 19.

(1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:

1. koji odobreni udžbenik ne dostavi prodajnoj mreži do 15. kolovoza (članak 16. stavak 1.);
2. koji tiska udžbenik s promidžbenim sadržajem (članak 5.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clanak 20.

(1) Udžbenicki standard iz clanka 3. stavka 3. ovoga zakona ministar ce donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

(2) Do pocetka primjene udžbenickog standarda donesenog prema ovom zakonu primjenjuje se Udžbenicki standard (Narodne novine, broj 63/2003.).

(3) Ministar ce donijeti pravilnik iz clanka 7. stavka 8. te propisati obrazac iz clanka 6. stavka 2. ovoga zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Clanak 21.

(1) Udžbenici koji su bili u uporabi u osnovnoj školi do stupanja na snagu ovoga zakona ostaju u uporabi:

- do završetka školske godine 2005./06., za nastavne predmete prvog i petog razreda
- do završetka školske godine 2006./07., za nastavne predmete drugog i šestog razreda
- do završetka školske godine 2007./08., za nastavne predmete trećeg i sedmog razreda
- do završetka školske godine 2008./09., za nastavne predmete četvrtog i osmog razreda,

ako budu uvršteni u katalog udžbenika.

(2) Udžbenici koji su prema odredbi clanka 22. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 117/01. i 59/03.) mogli ostati u uporabi u srednjoj školi do kraja školske godine 2005./06. mogu ostati u uporabi u srednjoj školi do kraja školske godine 2006./07. ako budu uvršteni u katalog udžbenika.

Clanak 22.

(1) Odredba clanka 6. stavka 3. i 4. ovoga zakona primjenjuje se od 1. siječnja 2006. godine.

(2) Do roka iz stavka 1. ovoga clanka primjenjuju se odredbe clanka 4. stavka 3. i 4. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 117/01. i 59/03.).

(3) Postupci odobravanja udžbenika zapoceti prije stupanja na snagu ovoga zakona, a nisu dovršeni, dovršit ce se prema Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 117/01. i 59/03.).

Clanak 23.

Stupanjem na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 117/01. i 59/03.), osim onih odredaba za koje je ovim zakonom propisano da ce se primjenjivati do određenog vremena i nakon stupanja na snagu ovoga zakona.

Clanak 24.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE ODREDBI PRIJEDLOGA ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Uz članak 1.

Clankom 1. utvrđuje se da se ovim Zakonom uređuje izdavanje udžbenika za osnovnu i srednju školu, propisuje se da se pod izdavanjem udžbenika podrazumijeva pripremanje, izrada i odobravanje udžbenika za uporabu, nadalje, da se pod udžbenikom podrazumijeva i dopunsko nastavno sredstvo te da samo udžbenik za nastavni predmet hrvatski jezik kao osnovno nastavno sredstvo može biti dvodijelan, a svi ostali udžbenici moraju biti izdani kao jednodijelni.

Uz članak 2.

U ovom clanku objašnjavaju se pojmovi koji su u uporabi u ovom zakonu kao što su udžbenik, radna bilježnica, zbirka zadataka, zemljopisni atlas, povijesni atlas, strani udžbenik, udžbenik s malom nakladom, udžbenik za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine, nakladnik, udžbenički standard i katalog udžbenika.

Uz članak 3.

Ovim clankom propisuje se koji udžbenici mogu biti u uporabi u osnovnoj i srednjoj školi, koje zahtjeve udžbenici moraju ispunjavati da bi bili odobreni za uporabu, zatim da se ti zahtjevi utvrđuju udžbeničkim standardom koji donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Uz članak 4.

U ovom clanku propisuje se da udžbenik za potrebe darovitih učenika ima dodatne sadržaje, te način objavljivanja udžbenika.

Uz članak 5.

Ovim se clankom propisuje da udžbenik ne smije sadržavati promidžbeni sadržaj.

Uz članak 6.

Ovim se clankom propisuje način pokretanja postupka odobravanja udžbenika, obveza ministra da propiše obrazac za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika te rok u kojem se podnosi zahtjev za pokretanje postupka i dokumentacija koju nakladnik treba priložiti uz zahtjev. Ujedno se propisuje primjena Zakona o općem upravnom postupku u rješavanju zahtjeva, ako ovim zakonom nije drukcije određeno.

Uz članak 7.

Clankom 7. ovog zakona propisuje se da stručno povjerenstvo koje imenuje ministar utvrđuje uskladenost udžbenika s udžbeničkim standardom i nastavnim planom i programom, utvrđuje se obveza stručnog povjerenstva da izradi pisano mišljenje o udžbeniku koje može biti pozitivno ili negativno, propisuje se da stručno povjerenstvo predlaže ministru za odobravanje udžbenik za koji je izradilo pozitivno mišljenje, propisuje se broj članova stručnog povjerenstva, sastav stručnog povjerenstva za odobravanje udžbenika te specifičnosti sastava stručnog povjerenstva za odobravanje udžbenika za potrebe nacionalnih manjina, za potrebe hrvatske dopunske nastave u inozemstvu, za obrazovanje odraslih i za osobe s posebnim potrebama. Također se utvrđuje i da se posebnim pravilnikom koji donosi ministar uređuju pobliže odredbe o utvrđivanju sastava, imenovanju i načinu rada stručnog povjerenstva.

Uz članak 8.

Ovim se clankom uređuje sprječavanje sukoba interesa članova stručnog povjerenstva na način da svaki član stručnog povjerenstva potpisuje izjavu da nije autor udžbenika, da nije rodbinski ni poslovno povezan s autorom i nakladnikom odnosno poslovno povezan s nakladnikom udžbenika, te što se smatra rodbinskom i poslovnom povezanošću.

Uz članak 9.

Ovim se clankom propisuje rok (4 mjeseca od dostave zahtjeva za odobrenje udžbenika) za obavještanje nakladnika o mišljenju stručnog povjerenstva, pravo nakladnika na prigovor na negativno mišljenje o predlošku udžbenika, rok za podnošenje prigovora i obveza ocitovanja stručnog povjerenstva nakladniku na njegov prigovor u određenom roku (15 dana od dostave prigovora).

Uz članak 10.

Ovim se clankom propisuje da udžbenik za uporabu odobrava ministar na prijedlog stručnog povjerenstva i to na rok od četiri školske godine, utvrđuje se sadržaj rješenja kojim se udžbenik odobrava za uporabu u školi i rok za njegovo donošenje. Nadalje, predviđa se pravo ministra da u slučaju kada za pojedini nastavni predmet nema odobrenog udžbenika ministar za taj predmet odobri uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom ovim zakonom.

Uz članak 11.

Propisuje se da se postupak odobravanja udžbenika prekida ako tijekom postupka nastane spor o autorskim pravima.

Uz članak 12.

Propisuje se da nakladnik ne smije ništa mijenjati ni dopunjavati u udžbeniku koji je odobren za uporabu i to za cijelo vrijeme njegove uporabe, bez suglasnosti ministra.

Uz članak 13.

Ovim clankom propisuje se postupak odobravanja udžbenika, udžbenika s malom nakladom, udžbenika na pismu i jeziku nacionalnih manjina i stranog udžbenika.

Istim se clankom daje mogućnost da ministarstvo uputi javni poziv za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika, udžbenika s malom nakladom, udžbenika na pismu i jeziku nacionalnih manjina i stranog udžbenika ili izravno naruci rukopis ili prijevod tih udžbenika te u cijelosti ili djelomično podmiri troškove njihova objavljivanja, kao i to da se postupak odobravanja navedenih udžbenika može provoditi i izvan rokova utvrđenih ovim zakonom.

Uz članak 14.

Ovim se clankom propisuje rok za objavljivanje popisa odobrenih udžbenika za uporabu u školama u sljedećoj školskoj godini, podaci koje popis treba sadržavati, način izbora odobrenih udžbenika u školama (izabire ih učiteljsko odnosno nastavničko vijeće škole na prijedlog učitelja odnosno nastavnika koji izvode nastavu iz predmeta za koji je udžbenik odobren), rok na koji se udžbenici biraju (četiri školske godine) i obveza škole da obavijesti Ministarstvo o izboru udžbenika u određenom roku.

Uz članak 15.

Ovim clankom uređuje se da će u katalog udžbenika za uporabu u sljedećoj školskoj godini biti uvrštena najviše tri udžbenika za pojedini nastavni predmet koji su u školama izabrani u najvećim postocima ali ne manjim od 10%, da se katalog objavljuje do 20. svibnja, a da učiteljsko odnosno nastavničko vijeće koje je izabralo za korištenje udžbenik koji nije uvršten u katalog udžbenika izabire odgovarajući udžbenik iz kataloga i o tome obavještava Ministarstvo do 31. svibnja. Također, propisuje se obveza škole da do 30. lipnja na primjeren način obavijesti učenike i roditelje o udžbenicima koji će u školi biti u uporabi sljedeće školske godine.

Uz članak 16.

Ovim se clankom utvrđuje da nakladnik dostavlja udžbenik objavljen u katalogu udžbenika prodajnoj mreži do 15. kolovoza te da je obvezan od svakog izdanja udžbenika tri primjerka dostaviti Ministarstvu.

Uz članak 17.

Ovim se clankom propisuju uvjeti pod kojima se udžbenik povlači iz uporabe o čemu odlučuje ministar na prijedlog stručnog povjerenstva. Utvrđuje se također da se o zahtjevu za odobrenje udžbenika koji su povučeni iz uporabe prije isteka roka za uporabu neće ponovno odlučivati u postupku za odobrenje udžbenika.

Uz članak 18.

Propisuju se novčane kazne za školske ustanove i odgovorne osobe u njima ako ne postupe u skladu s člankom 3. stavkom 1. i člankom 14. stavkom 5. ovoga zakona.

Uz članak 19.

Propisuju se novčane kazne za nakladnika i odgovornu osobu nakladnika ako postupe suprotno članku 16. stavku 1. i članku 5. ovog zakona.

Uz članak 20.

Utvrduju se rokovi za donošenje udžbenickog standarda i drugih podzakonskih akata koji se trebaju donijeti na temelju ovog zakona.

Uz članak 21.

Utvrduju se rokovi do kojih u osnovnoj školi ostaju u uporabi udžbenici koji su u uporabi bili do stupanja na snagu ovoga zakona ako budu uvršteni u katalog udžbenika. Istim člankom propisuje se da udžbenici iz članka 22. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (NN, 117/01. i 59/03.) mogu ostati u uporabi u srednjim školama do kraja školske godine 2006./07. ako budu uvršteni u katalog udžbenika.

Uz članak 22.

Ovim se člankom propisuje da se članak 6. stavak 3. i 4. ovog zakona primjenjuju od 1. siječnja 2006. godine, a da se do tog roka primjenjuju odredbe članka 4. stavka 3. i 4. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (NN, broj 117/01. i 59/03.) te da će postupci odobravanja udžbenika započeti prema Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (NN, broj 117/01. i 59/03.) prema istom zakonu biti i dovršeni.

Uz članak 23.

Izvan snage stavlja se Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (NN, broj 117/01. i 59/03.), osim onih odredaba za koje je ovim Zakonom propisano da će se primjenjivati do određenog vremena i nakon stupanja na snagu ovog Zakona.

Uz članak 24.

Propisuje se dan stupanja na snagu ovoga zakona.